
Proč joker v divadle utlačovaných nežertuje?

Co je divadlo utlačovaných? Jaká je jeho metoda? Jak vzniká představení a kdo jsou jeho ne-herci a ne-diváci? Na tyto a další otázky hledá odpovědi výjimečná publikace Mezi jevištěm a hledištěm – Divadlo utlačovaných z perspektivy jokera. Autorkami publikace jsou Dana Moree a Líza Urbanová. Ty působí jako lektorky a jokerky v Divadle Dvě na třetí, jež je projektem FHS UK. Publikace vychází v nakladatelství Karolinum.

V publikaci odpovídají autorky na dané otázky nevšedním, ale zásadním pohledem jokera – tedy očima průvodce divadelních skupin a moderátora představení divadla utlačovaných. Jeho role spočívá jednak v práci se skupinou, která připravuje divadelní představení, a také v práci s diváky.

Sdílení zkušeností. Podle zmíněného rozdělení je strukturována i kniha. Popis jednotlivých fází vzniku představení je proložený rozhovory s dalšími divadelníky, a také konkrétními příklady z realizovaných představení. Ve druhé části knihy sdílí své zkušenosti šest jokerů, kteří aktivně metodu divadla utlačovaných používají.

A pro koho je publikace určená? Pro čtenáře, které metoda divadla utlačovaných zajímá, a zejména pro ty, kteří se s ní už v nějaké z výše uvedených rolí setkali a snaží se jí lépe porozumět.

Kdyby nebylo útlaku, nepotřebovali bychom divadlo utlačovaných

Při příležitosti křtu knihy, jsme vyzpovídali jednu z autorek – Danu Moree.

Proč jste se s kolegyní Lízou Urbanovou pustili do psaní knihy?

Měli jsme k tomu více podnětů. Jedním z nich byly opakující se dotazy s ohledem na to, k čemu vlastně metoda v současnosti slouží, jak funguje, zda jde o metodu terapeutickou, jestli při jejím využívání nehrozí re-traumatizace apod. Jednou ze snah bylo zasadit divadlo utlačovaných do aktuálního dění, veřejné debaty i poznání, které o složitých situacích a jejich vlivu na jedince i společnost máme.

A co bylo tím dalším impulsem?

Zejména nám šlo o plán otevřít výcvik pro takzvané jokery – tedy vedoucí divadelních skupin. A představit metodu pro ně a zároveň z jejich perspektivy. Původní texty o divadle utlačovaných totiž postavu jokera zmiňují, explicitně se jeho roli ale věnují na relativně malém prostoru.

Na křtu knihy se moderátorka Jitka Kostelníková ptala, co by byly základní ingredience, kterými bychom popsaly divadlo utlačovaných. Co k nim tedy ve zkratce patří?

Jde především o následující podněty:

- Útlak – divadlo utlačovaných je metoda, která reaguje na útlak ve společnosti, na nespravedlnost. Kdyby nebylo té, nemuselo by být ani divadlo utlačovaných.
- Odvaha – těch, kteří jsou ochotni se o nespravedlnosti a odvaze ji překonávat bavit ve veřejném prostoru, ať už z pozice ne-herce, tedy člověka, který představení vytváří, nebo ne-diváka, tedy toho, kdo na představení přichází a dává k dispozici své náměty, nápady na změnu.
- Divadelní jazyk – ten nám pomáhá o tom všem mluvit, předávat určitý typ zkušenosti.
- A samozřejmě ti všichni, kteří vnímají divadlo jako prostor pro dialog.

Podpora Fondů EHP

Publikace Mezi jevištěm a hledištěm: Divadlo utlačovaných z perspektivy jokera je součástí projektu Divadlo utlačovaných – Empowerment pomocí kultury. Ten byl realizován Divadlem 2na3 (respektive FHS UK) v období 4/2021 – 6/2023, a to za podpory Fondů EHP 2014 – 2021, z programu Kultura. Projekt má dva norské partnery – Univerzitu ve Stavangeru a Univerzitu Rudolfa Steinera v Oslu, jejichž cílem je podpora metody v Norsku.

Pro FHS UK zpracoval Filip Poštulka.

26. 6. 2023